

RDEČI PRAPOR

Glasilo ljublj. oblastne organizacije Socijalistične stranke Jugoslavije (SSJ).

Izhaja vsak tork. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Wolfova ulica šte. 12, (Tiskarna Makso Hrovatin). — Star. mesečno 4 Din, četrtmesečno 12 Din, letno 48 Din. Oglas po dogovoru. — Dopise frankirajte in podpisujte, sicer jih ne priobčimo. Rokopisov ne vračamo. — Reklamacije poštnine proste.

Štev. 1. Leto I.

LJUBLJANA, 27. februarja 1923.

Posamezna številka 1 Din.

Kaj smo?

Smo člani Socijalistične stranke Jugoslavije (SSJ), to je naš odgovor na vprašanje. S tem smo svoje načelo in programatično stališče na vse strani tako jasno očrtali, da ne more biti nobenega dvoma o tem, kaj smo.

SSJ smo ustanovili o Božiču leta 1921. Takrat smo združili bivšo slovensko socialno-demokratsko stranko, Soc. dem. stranko Jugoslavije (Koračevo grupo) in takozv. centru-maše v enotno stranko z enotnimi organizacijami in enotnim programom in pravilnikom. To ujedinjenje poprej načelno, taktično in osebno si nasprotujočih socialističnih grup pomeni za nas prvi korak k konsolidaciji proletarskega gibanja v državi, pomeni prvo etapo k organizatoričnem političnem jedinstvu delavstva; druga in zadnja etapa bo prišla — in v to verujemo — takrat, ko bodo socialisti ter bivši (in sedanj) komunisti našli pot k sporazumu.

V manifestu ujedinjenja, ki smo ga o Božiču l. 1921 izdali, pravimo: »Pomen tega dejstva (ujedinjenja) ni ta, da bi se s tem ujedinjenjem že doseglo popolno politično jedinstvo proletarijata. Pomen njegov leži v tem, da se po dolgi upropačajočih borbah končno praktično stopa na pot jedinstva, na katerem moramo vztrajati do konca, vse dokler delo ujedinjenja ne bo kronano s popolnim uspehom«.

Za nas pomeni torej pripadništvo k SSJ ne samo brezpogojno deklaracija za program in statut stranke, pomeni še več: delo za ujedinjenje vsega razredno zavednega proletarijata mest in vasi v državi v enotno, organizirano politično stranko in v enotne strokovne, gospodarske in kulturne organizacije.

V tem spoznanju nam je jedinstvo naše SSJ najvažnejše. To se nam zdi potrebno naglašati v tem trenutku, ko se nekateri pristaši SSJ v Sloveniji postavljajo na stališče, da priznavajo jedinstvo SSJ samo do — odpovedi. Celo sklepe zadnjega celjskega kongresa hočejo posamezniki tako tolnačiti! Vsak pristaš stranke in vsaka njena organizacija

mora priznavati program in statut stranke, ima pa pravico delovati za to, da se program in statut na strankinih kongresih izboljšajo. Mi pravimo celo, da je taka revizija v smeri popolnitve potrebna: dokler pa do zaželjene revizije ne pride, pa se držimo tega kar smo sprejeli: ni zato vprašanje o jedinstvu stranke ne poznamo.

Težkoč, s katerimi se mora SSJ v svojih početkih boriti, je dovolj.

Vse naše moči in vsa naša dobra volja dostikrat ne zadostujejo, da gladko premagamo vse ovire. Razmere so dostikrat močnejše in nas ovirajo na poti k cilju. Morebiti celo grešimo in se motimo — zato postajamo radi nestrpni. Imamo pravico kritizirati, nimamo pa pravice ujedinjenja SSJ odpovedovati, ker smo se na kongresu v Trbovljah o Božiču 1921 brezpogojno ujedinili.

V logični posledici našega stališča, ki smo ga zgoraj začrtali, pozdravljamo vsak pokret, ki daje nade na organizatorično ujedinjenje vsega razredno zavednega delavstva v državi. S tem je označeno tudi naše stališče do Socijalistične stranke delavnega ljudstva, ki so jo pred nekaj tedni ustanovili bivši komunisti in Zarjani. Upamo, da znači ustanovitev te stranke razvojno stopnjo naših sodrugov iz bivše komunistične stranke. Ne morejo od nas zahtevati, da verujemo že njihovim besedam. Dejanja bodo pokazala ali hočejo zblizanje razdvojenih delavskih vrst ali ne. Njihovo politično in strokovno internacionalno orientacijo hočemo videti, potem bomo sodili. Za vsako začasno akcijo z njimi pa smo pripravljeni, ker stojimo na razrednem stališču, kakor mi; »enotno fronto« z njimi pa začasno odklanjamo, dokler ne vidimo njih del in internacionalne orientacije!

Smo torej socialisti in organizirani člani SSJ, spoznavajoč in hoteč z delom v tej stranki pripomoči, da se celoten proletarijat v državi čimprej ujedini na razrednem socialističnem programu v enotnih organizacijah!

Živela ujedinjena SSJ!

Kaj hočemo?

Naš »Rdeči Prapor« izdajamo kot glasilo ljubljanske oblastne organizacije SSJ. Razmere v stranki na Slovenskem so nas prisilile k temu — recimo revolucionarnemu koraku.

Vse naše organizacije in člani so bili v preteklem letu priča razdvajanja v naših vrstah. Maribor se je od pokrajinske organizacije v Ljubljani odcepil in ustanovil svojo oblastno mariborsko organizacijo, ki je podrejena naravnost centrali v Beogradu. Zarjani v Ljubljani so se odcepili, se priznavali nekaj časa še kot del SSJ, potem pa šli v novo ustanovljeno stranko delovnega ljudstva in s tem izstopili iz SSJ.

Med vsemi temi skupinami se je bil ljut boj v škodo delavstva in stranke, pač pa v veselje in posmeh buržuazije. Gnojnice so si brizgali medsebojno v obraz, od delavca in kmeta pa zahtevali, da jim zaupa. Ali ni ta način boja v stanu uničiti vsako zaupanje delavca in kmeta v one sodrugi, ki stoje izvoljeni od organizacij na odgovornih mestih?

Ali ne čutite da s tem, ko blatite nasprotnika, blatite tudi sebe, ker vam nasprotnik vrača mlo za drago?

Delavstvo je odgovorilo na ta medsebojni boj z indiferentnostjo in — klerikalci, pa tudi ostale meščanske stranke, žanjejo dobiček!

Ne raziskujemo, kdo je kriv tega boja, ker nečemo rekrimirati. Slabi smo vsi in vsi grešimo. Ali prenehati mora vendar enkrat tak način uveljavljanja socialističnih načel in tak način vzgoje širokih delavskih in kmečkih mas! Tak način boja je apel na najnižje instinkte in najde — žalibog — vedno odziva! Ali ta način boja ne ustvarja in vzgaja, ampak razdira in zastruplja!

Razbrizganega strupa se je nakopičilo toliko, da gre stranka na Slovenskem razbita v dve skupine v volivni boj. Krivdo nosijo obe strani — Ljubljana in Maribor; ali Ljubljana je kriva, da se sporazum vsaj v zadnjem trenutku ni dosegel. — Strankarska dolžnost nam je dikti-

rala skupen voliven nastop z Mariborom, pa tudi strankina korist!

Pokrajinska organizacija SSJ v Ljubljani, ki je zamudila vse lepe prilike uveljaviti svoje stališče napram Mariboru, se je s svojim zadnjim sklepom: vstrajati v boju proti Mariboru in nastopiti povsod samostojno, zagrešila proti dolžnostim in koristim stranke!

In vendar bi bili vstrajali v disciplini, če ne bi vedeli, da je cela vrsta organizacij stranke, med njimi skoro vse v ljubljanskem okrožju — odpovedala pokrajinski organizaciji pokorščino zaradi njenih nesrečnih sklepov glede volivnega nastopa.

In ko smo stali ob razpotju: ali izgubimo vse organizacije in pristaše v ljubljanski oblasti za SSJ ali pa stisnemo zobe in se pokorimo, smo se odločili za to, da se ne pokorimo! Kadar pride čas zato, je revolucija dolžnost!

Hočemo okrog sebe zbrati vse organizacije in pristaše SSJ, ki se ne strinjamo s sedanjo politiko pokrajinskega tajništva in Napreja, v prvi vrsti one iz ljubljanske oblasti. Kdor pa se strinja s pokrajinskim načelstvom naj pa vstraja pri njem, dokler bo obstajalo!

Ne rušimo in ne razdiramo! Zbiramo le tiste, ki bi brez nas odpadli in šli drugam. Tokrat časa pa prepustimo, da dokaže, kdo je imel prav! Če se izkaže, da nismo imeli prav, bomo lojalno priznali.

Pilip Uratnik:

Enotna fronta.

»Naprej« je priobčil od mene koncipirano poročilo o pogajanjih, ki jih je vodila v Celju izbrana komisija z mariborsko oblastno organizacijo.

Kakor je iz tega poročila razvidno, se pri pogajanjih z našo komisijo ni postopalo lepo. To je imelo za posledico, da smo presojali tudi drugače mirni ljudje v momentu trenutnega razburjenja položaj prevročekrvno in da smo se za prvi trenutek v svoji notranjosti že odločili, da posežemo v volitve sami. V tem razpoloženju je bil napisan članek, ki ga »Naprej« v št. od 15. t. m. priobčuje.

Tega članka pa »Naprej« nisem sam poslal. Ko me je minilo prvo razburjenje, in sem si stvar trezneje premislil, sem prišel do uverjenja, da bi bila taktika, kakor jo je narekoval prvi trenutek popolnoma napačna. To mnenje sem zastopal tudi na konferenci zaupnikov, ki se je vršila v nedeljo dne 11. februarja v Celju.

Zaupniki so bili deloma približno v takem razpoloženju, kakor jaz, ko sem pisal to poročilo. Jaz pa sem se zavzemal že za taktiko, kakor jo spodaj nasvetujem in kakor so jo tudi vsi sodrugi svetovali. Vsi smo bili mnenja, da so razlogi, ki govorijo za to taktiko tehtni. V »Napreju« priobčen koncept sem v Celju v prijateljskem krožku prebral, kot dokaz, da razumem zelo dobro politiko, ki jo narekuje v danem trenutku srce. Pri tem pa sem povdarjal, da govore razlogi razuma za drugo taktiko, za katero smo se končno tudi soglasno zedinili.

Vsled tega je postalo gori omenjeno poročilo brezpredmetno.

Izročil sem ga vsled tega dr. Korunu z izrečno pripombo, da spada le še v zgodovino in seveda v nobe-

Naše delo bo vsmerjeno na pomirjenje, na vzpostavitev potrebnega zaupanja, na konsolidacijo strankinega pokreta v Sloveniji.

Priznavajoč se k načelu progresivnega davka v stranki, načela javnosti in poštenosti, načela poglavljenja organizacijske misli in načela idejne in stvarne borbe za socialističen program naše SSJ odklanjamo način, kakor se sedanje pokrajinsko načelstvo SSJ v Ljubljani za ta načela bori!

Osebnost ne bomo napadli nikogar, niti oseb, ki stoje v meščanskih vrstah, čeprav bo naša stvarna kritika ostrala! Posebno pa ne bomo osebno napadali nikogar niti iz naših, niti iz vrst drugih na razrednem stališču stoječih strank. Če bo treba pometati in čistiti, bomo to storili na pristojnih strankinih mestih energično, kratko in temeljito! Zato tudi na osebne napade ne bomo reagirali!

Proletarijat je v preteklih letih videl toliko demagogije, blatenja in »čiščenja« ter sadiščenega zajedanja na vse strani — njegov položaj pa je vsak dan težji in obupnejši: ali ni to najjasnejši dokaz, da ta način borbe za osvoboditev delavca izpod kapitalističnega jarma ni dober in koristen?

In naši delavci in kmetje to uvidevajo in tak način boja odklanjajo! Načelni, stvarni in konsekventni hočemo biti, zidati hočemo, pa ne v besedah, temveč z dejanji!

nem slučaju v javnost. Zgodilo se je, da je hotel menda nekdo prepričati urednika »Napreja«, da je tudi v nas prvi trenutek vzkipela kri, da pa pri tem vendarle nismo izgubili popolnoma pameti in razuma. Po tej osebni je dobil urednik »Napreja« moj koncept na vpogled — in čeravno mu ni bilo neznano, da sem mnenja, da more biti v njem naznačena taktika le taktika, ki se je vsillla človeku v misel prvi trenutek, — je dal koncept naglo prepisati in — objaviti.

Tako je izšlo v »Napreju« kot poročilo delegirane komisije poročilo, kojega vsi ostali člani komisije niti videli niso in ki sem ga smatral tudi jaz za stališče, ki je bilo po treznejšem prevdaru premagano in ki sem ga izrečno prepovedal uporabljati.

Če je sedaj že objavljeno, — naj dokazuje, da vsa krivda za nerazveseljive razmere v stranki ni — edino pri tajniku stranke, čeprav nosi največji del krivde on.

Baš vsled te objave pa je postalo nujno potrebno da napišem k temu še dostavek, ki naj pojasni, kako je mogel zagovarjati pisec tega poročila nekaj, — kar lahko smatra kdo kot »enotno fronto«.

Nihče ni želel iskreneje, da bi se strnil proletarijat zopet v trdno politično enoto, kakor jaz. V kolikor sem po Trboveljskem kongresu v stranki aktivno delal, sem zastavljal svoje moči skoraj le v to smer.

Glede bivše komunistične stranke je bilo in je moje mnenje tole:

Taktika, kakor jo vsebuje glasovitih 21 točk, je preračunana na dobro, ko se je pričakovalo neposredno revolucionarnega preobrata po celi Evropi.

Jaz sem napisal že pred dvema leti nekako tebe besede:

Samo eno vprašanje je: vprašanje ali je ruskemu podobni revolucionarni preobrat v srednji in zapadni Evropi verjeten in mogoč ali ne. Ako računamo s to možnostjo, se moramo odločiti za taktiko, kakor jo svetuje komunistična internacionala. Ako pa s to možnostjo ne računamo — moramo vsvarjati take organizacije, ki bodo lahko družile proletarske mase tudi v kapitalistični družbi v dobri nekrvavega razrednega boja. V tem slučaju je povratek k predvojni socialistični taktiki neizogiben.

Vseeno je, kako bo do tega povratka prišlo: ali tako, da bodo osvojili in obdržali svoje ime, ali tako, da se povrnejo v okrilje socialističnih strank. —

Danes je verjetneje, nego kedaj poprej, da je zgornji ali — ali za bližnjo bodočnost rešen in sicer tako, kakor smo predvidevali socialisti.

S tem trenutkom je predpogoj za zopetno zblizanje socialističnih frakcij res podan. Vkljub temu pa se ne smemo varati: da pridemo do cilja nam je treba premagati še gore nezaupanja in sovraštva, ki ga je nagromadil spor kot psihološki jez, ki nas loči. Prišel je trenutek, ko so v stanu rešiti situacijo bolj psihologi kakor zakrknjeni modrijani.

Jaz nisem za enotno fronto v tem smislu, da bi zagovarjal združitev v enotno organizacijo, ne da bi se temeljito pomenili o vprašanjih, ki so nas svoj čas razklala, tako da bi naša skupna organizacija v bistveno važnih taktičnih problemih ne dajala nobene smernice. Na pesek zida, kdor hoče iti preko tega molče na dnevni red. Vsaj v strankinih krogih se moramo o tem pomeniti: šele to bo vstvarilo zaupanje. Moje nezaupanje do inteligenta je veliko, če napravi na zborovanju pri razlaganju splošno znanih taktičnih navodil III. internacionale medklic: »Ni resnica! To niso navodila III. internacionale!« K temu prihaja zopet in zopet nešteto novih povodov za nezaupanje. Tako sem glede enotne fronte in iskrenosti tega gesla bolj neveren Tomaž, kakor veren. Zelim pa iskreno, da bi bila moja nevera brez podlage in samo predsodek in prošim, da mi skušajo vsi tisti, ki z enotno fronto iskreno mislijo z dejanji dokazati, da je tako. Hvaležno bom vpisal v dobro vsa tista dejanja, ki bodo ustvarjala res enotnost proletariata in ga ne bodo pod napadno krinko enotnosti še huje cepila.

Če je med propovedniki enotne fronte kdo, ki misli pri tem geslu na premišleno taktično potezo v boju

proti naši stranki, mora imeti pred seboj le cilj, razklati našo politično organizacijo na štajerskem definitivno v celjski in mariborski del in potem ločeno oba razbiti. Moj odpor proti brezumni, iz popolnega neznanja razmer izviraajoči taktiki pokrajinskega ljubljanskega tajnika v mariborskem okrožju ima svoj glavni vzrok v tem, da po mojem prepričanju ta taktika zgorilje načrte mogočno podpira. V koliko jih je podprlo, — ako še obstojajo, — ob priliki predpriprav za te volitve, tudi mariborsko vodstvo stranke, bo vsak, kdor prečita uvodna omenjena poročila v Napreju, lahko tudi sam presodil.

Vendar gre pri tem po mojem mnenju v Mariboru za nepredvidnost in po osebni užaljenosti diktirane taktične pogoške, ne za izdajstvo nad stranko.

V ožgled temu položaju sem si rekel: Ali je položaj tak, kakor ga vidi moje nezaupanje, ali ni.

Če ni tak, — potem ima lahko mariborska širokogrudnost dobre posledice in bo odstranila veliko psiholoških ovir, ki stojijo danes zedinjenju proletariata nasproti.

V tem slučaju volilna kooperacija — kakor so se za njo Mariborčani odločili, ne more škodovati.

A tudi če je položaj tak, kakor ga sluti moje nezaupanje, — nam volilna kooperacija sama na sebi ne more nič škoditi.

Seveda pod pogojem, da se ne skuša z njo naša organizacija razbiti. Zato bi bilo v tem slučaju nujno potrebno, da bi bili vse spore v stranki najprej med seboj poravnali, — in da bi se šli pogajati za kooperacijo kot trdno sklenjena enota. Žal, da se ni tako postopalo.

Ko pa so že kocke padle in je Maribor volilni pakt s Socialistično stranko delavnega ljudstva že podpisal in stavlil organizacijam celjskega okrožja in mežiške doline v ultimativni obliki stavljen vprašanje, da ali ne?, smo se vprašali: Kaj dosežemo, ako odgovorimo na ta najnesrečnejše stiliziran dokument z — ne.

Če je enotna fronta iskreno mišljena, — oviramo pokret, ki je opravičen.

Če enotna fronta ni iskreno mišljena, pa bi pomenil naš »ne«, — da se je operacijski načrt nasprotnika docela ponesrečil.

Zato smo rekli: Za vsako ceno moramo reči: da.

Mi poznamo dobro mariborske organizacije in vemo, da se tisti, ki vežejo morda z geslom enotne fronte kako neiskreno misel kruto varujejo, ako mislijo, da jim bodo padle te organizacije v naročje, kakor zre-

lo jabolko. Mi vemo, da združujejo veliko požrtvovalnih in idealnih sil, ki jih more lahkomišljno odbijati od sebe le človek, ki gleda ves svet skozi barvasta očala in ki ne vidi ničesar tako, kakor je. Te sile je treba zopet oprostiti in zopet se mora ustvariti tako ozračje, da bo mogoče zidati na nje. V striktnem »ne« smo videli tako usodno taktično napako, da smo jo sklenili z vsemi sredstvi preprečiti. Sklenili smo, da bomo priporočali vsem prijateljem volilen kompromis, kakor so ga Mariborčani ponudili in to tudi za slučaj, da bi se temu načelstvo pokrajinske organizacije protivilo.

Zadnji Naprej nam očita radi tega sklepa nedisciplino, ki jo je dal sedanjemu načelstvu zadnji strankin kongres in nas uči, da je štiril več kakor ena.

Jaz bi imel odgovoriti na to le eno: komunisti so podlegli na vseh strankinih kongresih. In sicer zato, ker so strankini kongresi v veliki meri le zrcalo vladajoče smeri, ako ima ta tajništvo in list v rokah. —

V tem slučaju mora ta vladajoča smer skrbno paziti, kdaj se napenja ost opozicije tako, da se je bati preloma, ki mora, ako se tega ne vidi,

neizogibno priti. Deklamacije o disciplini tega ne morejo zaustaviti in preprečiti, ampak le pravilno presojanje odpora. Za disciplino v vojski je nujen predpogoj, da so povelja dobra in da ne žalijo individualne sodbe tako, da se skuša z revolucionarno silo uveljaviti. V takih slučajih je načelstvo le formalno branilec discipline, — v resnici branimo pravo disciplino tisti, ki odklanjamo sklepe, ki rušijo.

Iz teh vidikov gledam na položaj in prošim, da štajerske organizacije volilni kompromis z Mariborom sprejmejo.

Če ne bo treba na nobeno stran obračuna in se izkaže, da je presojava mariborska organizacija položaj ne samo širokogrudneje, ampak tudi pravilneje nego mi, kdo ne bo tega vesel.

Če pa se izkaže, da je bila naša previdnost na mestu, potem bomo stopili v bojno areno na pozicijah, ki jih bomo sami izbrali in ko ne bo težila naših ram svinčena butara Kocijančič-Bernetove politike. Takrat se bomo sešli z Mariborom in vsem, kar je v njem socialističnega in zdravega silno naglo v — enotni fronti.

Politični pregled.

† Dr. Ivan Tavčar. Dolgoletni ljubljanski župan, slovenski politik ter vodja bivše narodne napredne, pozneje demokratske stranke je 19. t. m. v Ljubljani umrl. Dr. Tavčar je bil najmarkantnejša politična osebnost v slovenski politični zgodovini zadnjih 30 let. Vzgojen v duhu nacionalne ideje, se je politično — žalog — šolal pri avstrijskem nemškem liberalizmu, ki je v letih 1868 — 1890 pokazal svojo dekadenco. Ko je dr. Tavčar stopil koncem osemdesetih let v naše politično življenje je za oživiljenje narodne zavesti slovenskega naroda zelo mnogo napravil; ali za ideje modernega časa na gospodarskem in socialnem poprišču ni bil dostopen. Kot politik pomeni zato za Slovence sicer razvojno stopnjo, a glasnik novih potov v slovenski politiki pa ni bil. Odlikoval pa je dr. Tavčarja kremenit in pošten značaj, kakor jih je v politiki malo. To in pa njegovo leposlovno delovanje kot pisec romanov in novel mu ohrani trajni spomin kot človeka in umetnika!

Dr. Perič še ni potrjen! Pri občinskih volitvah v Ljubljani je dne 3. decembra, kakor znano zmagala koalicija bivših komunistov, Zarjanov ter klerikalcev. Ta večina je pred enim mesecem izvolila za ljubljanskega župana s. dr. Periča, ki pa

še do danes od vlade ni potrjen! Mi se sicer za pisano družbo, ki je s. Periča izvolila, ne navdušujemo, vendar pa protestiramo proti temu preziranju volje ogromne večine ljubljanskih volivcev od strani vlade! — Treba poskrbeti za to, da v novem občinskem zakonu vlada ne bo več imela pravice potrjevati izvolitve županov. Drugače bo vsakemu od opozicijskih grup izvoljenemu županu odrekala ali pa vsaj zavlačevala potrditev, ne meneč se niti za demokratizem, niti za korist občin. Ljubljana trpi vendar škodo, če nima svoje legalne uprave! Zdi se, da hoče Pašičeva vlada počakati izida volitev. Potem bo šele ona ali nova vlada, kadar bo sestavljena, o tem sklepala! Da bodo zopet spravljani bratci demokrati in liberalci v Ljubljani s pomočjo radikalcev poskušali v Beogradu, kar bo mogoče, da preprečijo dr. Peričevo potrditev. Pa ne, da bi nas hoteli prisiliti, da še enkrat volimo s. Periča za župana. To bo odgovor na vse vaše mahinacije, če ne potrdite ljubljanskega župana!

Novi vojni krediti. Militarizem žre danes ogromne milijarde za svoje vzdrževanje. Med tem ko trpe na eni strani delavski razredi in ostalo siromašno prebivalstvo največje pomanjkanje in bedo, žre na drugi strani militarizem največji del narodnega bogastva, ustvarjenega s krvjo in znojem istega delavskega razreda in siromašnega prebivalstva.

Pri nas v Jugoslaviji je postal militarizem neznošno breme, ki preti uničiti finančno in gospodarsko življenje države. Cela zemlja se krči v denarni in gospodarski krizi, razun kapitalistov. Za militarizem pa vendar dajemo vsako leto več kakor 1 milijardo dinarjev, ne vračunavajoč pri tem izgubo, ki jo trpi narodno gospodarstvo, ker izgublja vsako leto nekoliko stotisoč najkrepkejših delavskih rok.

Pa vse to je militarizmu malo. Sedaj zahteva vojni minister zopet 3 milijarde dinarjev kredita za oborožitev vojske. Pašičeva vlada je pritrčila tem kreditom z — samoobsebi umevnim pristavkom, da jih mora Narodna skupščina odobriti. Če bi bili pa ti krediti zelo nujni, naj bi jih pa odobril vsaj finančni odbor Narodne skupščine!

Mi protestiramo proti takemu zapravljanju ljudskega dela in znoja, a še bolj protestiramo proti temu, da jih hoče odobriti brez parlamenta! Finančni odbor parlamenta in parlament, pa tudi če bi smel zakonito sklepati na mesto parlamenta, tega sedaj ne bi smel, ker je parlament razpuščen! Razpuščen parlament pa se sme sestati samo v slučaju zunanje vojne nevarnosti; v tem slučaju

PODLISTEK.

Zgodovinski paberki.

Od časa do časa bomo pod tem naslovom objavljali drobce iz zgodovine socialističnega gibanja. Zgodovina je učiteljica življenja. Kdor hoče marsikaj razumeti, kar se danes godi, mora poznati zgodovino.

Danes hočemo objaviti dokument iz zgodovine socialističnega gibanja na Slovenskem. Da bodo pa čitaveci razumeli, moramo napraviti kratak uvod.

Začetki socialističnega gibanja v bivši Avstriji spadajo v zadnja leta pred l. 1870. Socialisti so bili takrat od avstrijskih vlad raynotako preganjani, kakor preganjajo danes naše ljube vlade socialiste in komuniste. Socialisti so v istem času ustanavljali izobraževalna društva, ki so bila avstrijskim reakcionarcem trn v peti. Bili so se za obstoj staroslavne avstrijske monarhije, zato so l. 1870 razpustili vsa delavska društva, obenem pa obtožili in obsodili zaradi »veleizdajec« celo vrsto sodrugov.

Pa že pred tem udarcem nad delavskim gibanjem je vlada pazno zasledovala delavski socialistični pokret. Vsi cesarski namestniki in de-

želni predsedniki so imeli strog nalog poročati o vseh važnejših pojavih v delavskem gibanju na Dunaj.

Tako poročilo kranjskega deželnega predsednika Conrada v. Eybelfeld-a od 22. febr. 1870 objavljamo danes. Podučno je zato, ker se iz njega vidi, da je avstrijska vlada že takrat, kakor danes naša jugoslovenska, dobro vedela, da je delavstvo najmanj »nevarno«, če je v okrilju »konzervativnih« elementov. Take »konzervativne« elemente smo že takrat imeli na Kranjskem. To so bili stari naši narodnjakarji Bleiweisovega kova in pa nemškutarji.

Dotično poročilo se glasi v prostem slovenskem prevodu:

»Že za časa zadnjega zasedanja deželnega zbora sem videl, da se ustanavljajo delavska udruženja in zapazil sem tudi prizadevanja ultranacionalnih elementov, da bi se tega gibanja polastili. Zato sem se tembolj prizadeval, da bi ta prizadevanja preprečil, ker predvidevam, da bi vsak narodni značaj delavskega gibanja v tej deželi, naj si bi bila pravila taka ali taka, vendarle privedel delavstvo neposredno in neizbežno na socialno demokratično poprišče.

Kakor hitro je po zaključenju deželnega zbora deloma prenehala nacionalna agitacija med delavstvom,

za katero se je posebno trudil poslanec dr. Zarnik, so vzeli konzervativni elementi deželnega zbora delo za pravilno in obsežnejše udruženje delavcev v svoje roke. Sam sem se osebno potrudil, da je prišlo ne samo vodstvo v zaupne roke, ampak da je tudi započeto društveno gibanje prišlo v zanesljivo in kompaktno obliko, predno bi se med njimi zopet pojavili kakšni tuji vplivi.

To se je dosedaj tudi posrečilo. Delavsko društvo se je ustanovilo, njegova pravila smo odobrili in v nedeljo, dne 2. t. m. se je vršilo v nekem javnem lokalni zborovanje, katerega se je udeležilo več kot 400 individuev(!) delavskega stanu. Govorili so nemško in slovensko o namenu in delu društva, kakor tudi o narodnostnem vprašanju, pa vse na popolnoma miren način in s priznanja vrednim taktom. Govore je zbor vsestransko odobral.

Če smo prav podučeni, se je ta dan vršil ustanovni občni zbor delavskega izobraževalnega društva. Razna tega društva se je v l. 1870 ustanovilo v Ljubljani tudi še delavsko bolniško društvo. V del. izobraževalnem društvu se je naglaševala narodna sloga, zato takrat skupina slovenskih radikalcev okrog »Slovenskega Naroda« s tem pokretom, ki je v »konzervativnih« rokah, ni bila posebno zadovoljna.

pa je vlada dolžna, da nam pove, če ne stojimo pred vojno nevarnostjo! To naj nam vlada pove, predno govori o novih vojnih kreditih, to zahteva od nje delavstvo in ostali siromašni svet!

Da bo pa vojska tudi v drugem pogledu dobro »pripravljena« za vojško, zato je Pašičeva vlada takoj ob svojem rojstvu imenovala 20 novih generalov, pred par dni pa zopet šest! Teh zadnjih šest je imenovala, dasiravno nimajo niti zato predpisanih izpitov. Poleg nekvalificiranega radikalno-demokratskega uradništva dobimo še nekvalificirane radikalne generale! V političnih krogih se z vso resnostjo govori, da je imenovanje teh 20 generalov in pa novi vojni krediti kupnina za to, da je generalska klika »bele roke« preskrbela Pašicu mandat za sestavo čisto radikalne vlade, ki nas že skoro dva meseca osrečuje!

Radovedni smo, če bo novi parlament imel dovolj moči, da bo taklo vlado poklical na odgovor. Ali se bo zopet skril pred »belo roko« pod klop, kakor so to napravili meščanski poslanci v prejšnji Narodni skupščini!

MATIJA GUBEC.

350 let je preteklo od smrti Matija Gubca, ki ga danes imenuje zgovorina »kmetijski kralj«. Matija Gubec je vodil leta 1572-1573 hrvatsko-slovenski kmečki odpor proti fevdalni gospodi z geslom »za staro pravdo«. Upor se je začel v hrvatskem Zagorju in se je razširil preko Sotle in Save tudi na južno Stajersko in Dolenjsko. Na čelu upornikov so stali subotški kmetje Matija Gubec, Ivan Posanac in Ivan Mogaič.

K temu kmečkemu uporu so prisilili takratni težki časi, v katerih so kmetje živeli. A žal, da ta upor ni uspel in so bile žrtve zaman. Kmečka vojska je bila poražena dne 9. februarja 1573 leta na Klanjcu ob Sotli. Pri tem porazu je bil Matija Gubec in z njim njegov drug Posanac ujet. Fevdalna gospoda se je kruto maščevala nad poraženimi kmeti, zlasti nad voditeljem upora. Mnogo jih je bilo obešenih in posekanih. Kralj kmetov Matija Gubec je bil dne 15. februarja 1573 na Markovem trgu v Zagrebu na razbeljenem železnem prestolu kronan z razbeljeno železno krono in raztrgan z razbeljenimi klesčami.

Slovenska zgodovina je uboga na evolucionarnih pokretilih. Tembolj je naša dolžnost, da se spomnimo ob tej obletnici puntarja Matija Gubca in »stare pravde« naših kmetov-trpinov.

Mi in Italija. Italijanski parlament je odobril santmargeritske konvencije, ki jih je naša vlada sklenila z Italijo. S sprejetjem teh konvencij se je napeto razmerje do Italije oblažilo, Italija izprazni se zasedeni del našega ozemlja in pot do potrebnega gospodarskega sporazuma je lažja. Vendar nosijo vsi odnosi med nami in Italijo kal večnih in nevarnih konfliktov v sebi. Le trenja in previdna politika zamore preprečiti, da ne pride prej ali slej do vojske med obema državama. Zaenkrat ta nevarnost sicer ne obstoja; če pa ne pridejo tu in tam res demokratske vlade na krmilo in če delavstvo politično ne bo dovolj močno, da vojne konflikte v kali zatre, bo tekla še kri. Imperijalizem je nenasiten.

Mi in Avstrija. Avstrijski kancler Seipel je prišel pretečeni teden v Beograd, da se pogaja z našo vlado o rešitvi raznih gospodarskih vprašanj. Pogajanja obetajo uspeh in so bila res že nujno potrebna. Štiri leta smo živeli s svojo najbližjo sosedo v neurejenih razmerah, pod čemur je naše gospodarstvo zelo trpelo. Več sto milijonov našega denarja je v Avstriji pod sekvestrom, veliko denarja malih ljudi in mladoletnih je med njim. Nihče se ni brigal štiri leta za rešitev tega vprašanja, obmejni promet ni v redu, prave trgovske pogodbe nimamo — kakor da smo z Avstrijo še v vojnem stanju. Upajmo, da ni beogradska vlada pri tej pri-

liki pozabila na koroške Slovence, ki ne živajo v Avstriji nikakih manjšinskih pravic!

Bolgarska. Zdi se, da ima Bolgarija resno voljo živeti z nami v miru in prijateljstvu. Žalibog, da so naši beogradski mogotci zakrknjeni in neuvidevni. Mi socialisti, ki ne smemo nikdar pozabiti, da si želimo federativno združenje z vsemi balkanskimi narodi v balkansko federativno republiko, pozdravljamo vsak korak k zblizanju z Bolgarsko. Bolgarski ministrski predsednik Stambolinski kaže tudi doma močno roko: kar tri ministre je vrgel iz kabineta, ker delali korupcijo (Pašič bi moral pri nas vreči najprvo sebe, potem še vse ostale iz vlade!) in jih je postavil pred sodišče. Srečna Bolgarska.

Turška. Turško vprašanje je resno ogrozilo svetski mir. Ko tudi lozanska konferenca, ki naj bi to vprašanje rešila, ni imela uspeha in se je brez rezultata razšla, je izgledalo, da bo prišlo na bližnjem vzhodu do vojske. Najnovejša poročila pa pravijo, da se bo morda vendar dal ohraniti mir.

Rusko ozemlje. Imperijalistična in do zob oborožena Francija je zasedla najindustrijalnejši del Nemčije, takozvano rusko ozemlje. Izmozgati hoče Nemčijo in vsvarja s tem samo odpor Nemcev, ki bo rodil tako sovraštvo Nemcev do Francozov, kakor so ga Francozi po vojni 1. 1870-1871 gojili do Nemcev. Žalibog da v dve internacionalni razcepilno delavstvo ni dovolj močno, da bi sprečilo francosko nasilje!

Nova vlada na Letskem. Socijalistično časopisje je lansko jesen poročalo o izidu volitev v državni zbor v Letski republiki, kjer je socijalistična stranka dosegla tako lepe uspehe. Izid volitev je povzročil dolgotrajno vladno krizo, ker ni dobila niti ena strank večine in se zato ni

mogla sestaviti niti čisto socijalistična, niti liberalna niti reakcionarna meščanska vlada. Najprvo so trajala tri mesece pogajanja, da bi se brez kmečke zveze sestavil čisto levičarski kabinet. To ni bilo mogoče, ker so desničarski socijalisti vztrajali na tem, da pride v vlado tudi kmečka zveza in so od že sklenjenega sporazuma za levičarsko koalicijsko naenkrat odstopili. Zato se je čele 25. januarja 1923 sestavila nova vlada na podlagi široke koalicije, ki obsega socijalne demokrate, desničarske socijaliste, demokratični centum in kmečko zvezo. Ta koalicija razpolaga z 77-71 glasovi (od 100 glasov) v parlamentu in sicer: 31. soc. dem., 7 desničarskih soc., 22 dem. centum in 17 poslancev kmečke zveze. Vlada je sestavljena iz 4 soc. dem., 1 desn. soc., 4 dem. in 3 članov kmečke zveze. Ministrski predsednik Pauluk stoji izven strank in tvori nekakoz vez med vsemi skupinami koalicije. Od soc. demokratov so v vladi sodrugi: A. Bauschewitz kot fin. minister, K. Lorenz kot tminister javnih del, F. Zeelens kot drž. podtajnik v zun. ministstvu in K. Dekeus kot drž. podtajnik v min. za ljudsko prosveto. Desničarski socijalisti so dobili W. Holzmannja za ministra pravosodja. V opoziciji proti novi vladi stoje zastopniki letskih, nemških, ruskih in židovskih reakcionarcev, ki imajo v parlamentu 21 poslancev. — Socijalisti so se udeležili sestave vlade v glavnem iz notranje-političnih razlogov. Stranka upa, da zagotovi s svojo udeležbo v vladi politično svobodo, da onemogoči preganjanje delavskih organizacij ter da v kali zatre fašizem, ki se je v zadnjem času začel pojavljati na Letskem. Strankina konferenca je odobrila vstop v vlado skoraj soglasno. Predsednik letskega parlamenta je znani socijalist s. Fr. Wesmann.

Volivno gibanje.

Radniške Novine o volitvah.

Radniške Novine pišejo glede volitev: »Nikdar se ni delavski razred nahajal v težjem položaju za čas volivne dobe kakor je sedaj. Na eni strani do vrhunca dospela reakcija, na drugi strani pa razdvojen, neujedinen, zmešan in vzburčen delavski razred. Kako velika je razlika med današnjim stanjem stvari in tega, kar je bilo pri zadnjih volitvah leta 1920! Takrat je bil skoraj ves proletarijat in vsi »nezadovoljni« elementi zbrani okrog bivše komunistične stranke, ki je vsem obetala skorajšnji prihod nove družbe. V skupščino je prišlo skoraj 60 komunističnih poslancev, kar je marsikateri dokaz za skorajšnji prihod socializma...« Tako Radniške Novine.

In v resnici! Te volitve bodo pomenile težko preizkušnjo za razredno delavstvo v državi. Komunistična stranka vsled svoje pogrešene taktike razbita, policijski režim radikalcev, nasilstva pod pretezo zakona o zaščiti države, radičevstvo... socijalisti šele v početku snovanja svojih organizacij, vse to ne obeta volivnih uspehov za delavstvo. Vendar ne smemo izgubiti poguma in upanja! Te volitve naj nam dajo prilike, da vidimo, koliko nas je; in tolko, kolikor nas bo, bomo po volitvah skušali razširiti naše organizacije, vzbuditi in pokrepati socijalistično misel in prihodnje volitve nam bodo pokazale že lep napredek.

SSJ nastopa pri volitvah povsod samostojno. Uspeha nam je pričakovati v Vojvodini, drugje — izven Slovenije — je pač manj verjetno, da bomo kaj pridali dosegli. Posebno v Srbiji se delavstvo šele vzbuja iz svojega obupa nad ponesrečeno komunistično taktiko.

Med znanimi sodrugi iz juga kandidirajo: dosedanji poslanci ss. Divac, dr. Sekulić, Bakić v Vojvodini; istotam s. Živko Topalović, s. Korac kandidira v Sremu, s. Košanin v Beogradu, s. Lapčević, ki je sicer v stranki, je odklonil vsako kandida-

turo. Naše stališče. Naša skupina pri volitvah ne nastopa. Če bi bili nastopili, bi sicer imeli morda več uspeha, kakor marsikatera onih strank in stranic, ki hočejo pri volitvah žalostno pogoreti. Imeli smo pa dva tehtna razloga, da se nismo aktivno vmešali v kandidatski boj: prvič nismo hoteli napravljati med itak zbeganim delavstvom še več zmede, kakor ga napravljajo toliko socijalističnih skupin; drugič smo se pa hoteli ogniti vsem očitkom na naslov kakega našega sodruga, da smo se pojavili kot samostojna skupina samo zato, da bi lovili mandate. Ker danes še ne vemo, kako stališče bo glavni odbor SSJ v Beogradu zavzel napram Sloveniji, ne moremo našim očjim somišljenikom danes iz-

dati še nobene direktive, kako naj nastopajo pri volitvah. Storili pa bomo to pravočasno, kakor hitro zvedemo, katere kandidatske liste razglašl glavni odbor v Beogradu kot oficijelne liste SSJ.

Značaj. Nezdravo politično ozračje, pa tudi radikalni cvenk, je povzročil čudne volivne pojave. Na stajerski kandidatski listi radikalne stranke se pojavljata kot srezka kandidata dva bivša sodruga. Eden je Joža Nachtigal, bivši revolucionar in komunist, socijalist-levičar, mož, ki kandidira, kakor sam pravi, zato pri radikalcih, da se nad mariborskimi sodrugi maščuje, ker so ga kot kandidata odklonili. Imeli so prav, le malo kasno so se ga znebili. Na isti listi kandidira tudi bivši komunistični poslanec ustavotvorne skupščine Miha Koren. Zdi se nam, da se je mož prodal radikalcem zato, da se reši političnega preganjanja radi svojega komunizma. Dvomili smo pa tudi svoj čas o njegovem komunističnem prepričanju! V glavnem odboru radikalne stranke v Mariboru pa sedi Lojze Stanovec, ki je še pred kratkem bil prvi občinski svetovalec mariborski, izvoljen od naših sodrugov! Žalostni pojavi, ki naj nam dajo socijalistom obeh strank in vseh skupin, misliti!

Iz časopisja.

»Radniške Novine«, glasilo glavnega odbora naše stranke, pišejo v številki od 9. t. m. o »Nezavisni delavski stranki«, ki so jo ustanovili nekateri bivši komunisti v Beogradu. »R. N.« konstatirajo, da spominja program te stranke pač še zelo na komunistično ideologijo, da pa vendar znači korak od komunističnega mišljenja v stran. V tem vidijo dober znak za bodočnost, možnost za razgovore s to stranko, ki jih SSJ ne bo odklanjala. — V svoji številki od dne 16. februarja pa prinašajo »R. N.« dva članka, ki sta zanimiva. O prvem članku »Volitve in delavski razred« govorimo v zaglavju »Volivno gibanje«, iz drugega članka »Početek razsula« pa posnemamo: Bivša komunistična stranka je v razsulu; eden glavnih znakov tega razsula, ki smo ga predvideli, je ustanovitev »Socijalistične stranke delavnega ljudstva v Sloveniji. O tej ustanovitvi pravijo »R. N.« dobesedno: »Vsak lahko misli o programu in statutu te stranke, kar hoče; ima tudi lahko vsak drugače mišljenje o načinu, kako je ta stranka začela z delom za ujedinjenje vsega proletarijata v naši zemlji; ali v enem se moramo strinjati vsi, ki žele dobro našemu delavskemu razredu: v sami ideji jedinstva.« Nato konstatirajo »R. N.«, kako nezadovoljni so bivši beogradski komunisti s svojimi nekdanjimi sodrugi. V članku »Samo enkrat se spodtakne« so beogradski bivši komunisti in sedanji »levičarji« v svojem glasilu »Radnik« obsodili ustanovitev Socijalistične stranke delavnega ljudstva v Sloveniji ter obsodili, da se bivši slovenski komunisti vežejo z meščanskimi strankami (v čemur damo »Radniku« prav), pa tudi z oportunisti in socijalpatroji (to smo pa mi socijalisti!).

»Enakost«, slovensko glasilo naših mariborskih sodrugov prinaša v svoji zadnji številki volivni oklic glavnega strankinega odbora SSJ, ki ga bomo v eni prihodnjih številki tudi mi prinesli, nadalje poziv »Proletarci, bodite pripravljeni«, v katerem poziva, naj se delavstvo od Orjunašev in klerikalne Ljudske straze ne da izzvati ter članek »Razbijalci na delu«, ki je odgovor na »Naprejevo« objavo od 15. t. m. proti mariborski kandidatski listi. Članek je zelo zanimiv, ker prinaša nekaj podrobnosti o pogajanjih za enotno volivno listo med mariborsko ter Bernotovo organizacijo. V članku je objavljeno tudi pismo s. Korena, načelnika pokrajinske organizacije, ki je pisal dne 12. t. m. v Maribor, da sprejmejo Celjani vse mariborske pogoje za skupen nastop pri voli-

tvah, ker nočejo, da bi se proletarski glasovi cepili. Dne 13. t. m. pa je načelstvo pokrajinske organizacije sklenilo, da gre proti Mariboru v boj. »Enakost trdi, da s. Koren za to ne bo kandidiral kot nosilec liste v celjskem okrožju in da bo izvajal konsekvence.

»Naprej« »Naprej« je predzadnje sredo prinesel oklice proti mariborskim soderugom in mariborski kandidatski listi. Iz članka s. Uratnika »Enotna fronta« zamorejo soderugi videti, zakaj in kako je prišlo do tega oklica. Ta oklice je otvoril serijo članov in notic v »Napreju«, ki se bavijo s tkz. »Korunovim pučem« v pokrajinski organizaciji. Dotični članki in notice mrgole osebnih napadov in kritik na že izstopile in še včlanjene člane Bernotove organizacije. Na osebne napade ne odgovarjamo. Tudi nekatere stvarne trditve v tozadevnih »Naprejih« izvajanjih niso točne. Iz raznih mest današnjega »Rdečega Praporja« si zamorejo soderugi popraviti »Naprejeve« netočnosti. Mi z »Naprejem« v njegovem tonu in načinu ne bomo in nečemo razpravljati. Zastonj se trudi, da bi nas speljal na to pot! Kdor hoče ostati pri »Napreju« in pri Bernotovi organizaciji, naj ostane! Mi smo skupina s svojim glasilom za one, ki se z načinom polemike in politike današnje pokrajinske organizacije ne strinjamo. Danes je takih organizacij in socialistov toliko, da imamo pravico do življenja! »Naprej« naj samo pazi, da ne pomeni »Korunov puč« za njega — fuč!

»Delavske Novice«. Zadnja številka glasila Socialistične stranke delavnega ljudstva prinašajo pod zaglavjem »Oglasi SSDL« oficijelno izjavo svojega strankinega vodstva, v katerem se med drugim trdi: da je na Štajerskem stvorjena enotna fronta med njihovo stranko in levimi socialisti (Golouh), da s. Korun s ss. Korenom in Bernotom nastopa pri volitvah na Štajerskem samostojno proti njihovi enotni fronti, imenuje

nas stare razdirače delavskega pokreta, oprode A. Kristana (kako nas je Tone vesel!) in eksponente »socialpatrijotske central« iz Beograda ter da hočemo izkoristiti revolucionarno tradicijo »Rdečega Praporja«. — Dolžni smo, da pribijemo ta dokument SSDL tako nizko, da ga zamorejo vsi brati. Na drugem mestu govorimo o tem, da gledamo SSDL z nezaupanjem. Zgoraj navedeni oficijelni razglas SSDL nam dokazuje, da imamo prav. Konstatiramo samo: 1. S. Bernot in Koren nastopata na Štajerskem res samostojno, s. Korun pa je ravno zato iz njihove organizacije izstopil, ker se s tem njihovim samostojnim nastopom ni strinjal; 2. »Levi socialisti« na Štajerskem so soderugi Oblasne organizacije SSJ, torej dela tiste stranke, ki jo »D. N.« imenujejo »socialpatrijotsko centralo« v Beogradu in pod oficijelno firmo »socialpatrijotske« SSJ gredo soderugi iz SSDL skupaj z nami na Štajerskem v volilni boj; 3. »Rdeči Prapor« je bil najprvo glasilo stare socialne demokratične stranke v Sloveniji in so današnji voditelji SSDL revolucionarno tradicijo »Rdečega Praporja« porabili za svoje takratne komunistične namene; 4. V isti številki »D. N.« čitamo, da je namestnik srezkega kandidata za okraj Kranj na kandidatski listi SSDL s. Padar, pristaš SSJ, torej »socialpatrijot«. To so dejstva. Vprašamo sedaj, kako naj se imenuje tak način pisanja »Delavskih Novic« proti našim socialističnim organizacijam in posameznim soderugom. Slepomišnje »Delavskih Novic« naj preneha! Če je pristaš SSJ s. Golouh dober, da greste z njim skupno v volilni boj, če je pristaš SSJ s. Padar tudi dober zato, boste že morali drugače pisati o SSJ kot taki in ostalim njenim organizacijam, če imate poštene namene! Mi smo pač ravno taki »socialpatrijoti« kot s. Golouh ali pa s. Padar! Ali se pa morda bojite vašim ljudem povedati, da niste več komunisti?

Iz stranke.

Okrožnica. Ker je nastal v zadnjem času oster odpor proti vodstvu pokrajinske organizacije SSJ v Ljubljani, posebno proti s. tajniku in glavnemu uredniku »Napreju« in ker strankino načelstvo ni hotelo storiti primernih sklepov, da ta odpor ublaži, so nekatere organizacije, posebno na Kranjskem, pa tudi na Štajerskem, prekinile s pokrajinsko organizacijo vse vezi. Zdi se, da se je ta odpor še povečal, ker je pokrajinsko načelstvo napravilo za volilno gibanje tako usodepolne sklepe. Vse to je napotilo nekatere soderuge, da so prosili pri pokrajinskem načelstvu za dovoljenje, da sme opozicija izdajati svoj list, ki bi zastopal mišljenje opozicije ter obdržal vezi med opozicijo v stranki, da ne bi se kaki deli te opozicije odcepili od SSJ. Dovoljenje za izdajanje lista je načelstvo odbilo. Ker pa vendar čutimo dolžnost vzpostaviti in obdržati vezi med opozicijo proti pokrajinski organizaciji, smo kljub temu sklenili izdajati »Rdeči Prapor« kot tednik in ustanoviti Ljubljansko oblastno organizacijo SSJ, ki naj združi v sebi vse opozicijske organizacije in soderuge. V tem smislu smo izdali okrožnico, ki smo jo razposlali nekaterim organizacijam in soderugom. Vse organizacije in soderugi, ki so okrožnico prejeli, prosimo, da se po nji ravna. Kdor je ni prejel, naj piše po njo na tajništvo. Sicer jo je pa »Naprej« v svoji zadnji številki od 22. t. m. objavil in nam s tem prihranil trud, da jo še tu ponatisnemo.

Tajništvo naše oblastne organizacije je prevzel s. Joža Golmajer, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. II., na katerega se obračate po vse informacije.

Uredništvo in upravništvo »Rdečega Praporja« se nahaja v Wolfovi ulici št. 12, v tiskarni Makso Hrovatina. Tja pošiljajte članke in dopise za naš tednik, pa tudi naročnino in prispevke za tiskovni sklad.

Začasni odbor naše oblastne organizacije obstoji iz ss. Uratnika, Koruna in Golmajerja. Takoj po volitvah skličemo zastopnike organizacij na sestanek, da izberejo stalen odbor.

Obračuni. Začasni odbor naše oblastne organizacije prosi vse organizacije, ki so se že ali pa se še bodo v celoti nam priključile, kakor tudi vse soderuge iz onih krajev, kjer ni naših organizacij, pa vendar žele biti člani naše organizacije, da nam čimprej pošljejo svoje prijave ter da točno obračunavajo svoje prispevke. Višina mesečnih prespevkov je razvidna iz razpredelnice o progresivnem strankinem davku na strani 72 »Socialističnega koledarja« za l. 1923. Obračune in prispevke pošiljajte na s. tajnika Joža Golmajerja, Ljubljana, Šelenburgova ulica 4. II. — Oblasna organizacija bo obračunavala naravnost z glavnim odborom SSJ v Beogradu.

»Rdeči Prapor« izhaja vsak torker. Soderugi, čitajte in naročite ga ter pridobivajte za njega naročnikov! Kdor lista ni dobil, naj ga naroči v upravništvu »R. P.«, Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. Naročnina znaša 4 Din mesečno, 12 Din četrtletno. Soderugi, ki žele list kolportirati, naj se istotam ustmeno ali pismeno javijo! Kdor lista ne namerava naročiti, naj nam ga pošlje nazaj!

Tiskovni sklad. Naš tednik smo ustanovili, da zadostimo potrebi in željam naših soderugov. Ker pa se iz naročnine same list izpočetka ne more vzdrževati, apeliramo na požrtvovalnost soderugov, da prispevajo po svojih močeh za Tiskovni sklad »Rdečega Praporja«. Prispevke za tiskovni sklad pošiljajte na upravništvo lista, Ljubljana, Wolfova ulica št. 12, tiskarna Hrovatin ter jih označite, da so namenjeni za tiskovni sklad. Imena darovalcev za tiskovni sklad bomo od časa do časa objavljali.

Filip Uratnik:

Stanovanjski davek v Ptuj.

Naša občina je sklenila pobirati posebno davščino za pridobivanje stanovanj. Še predno pa je ta davčni načrt potrjen, se je začela o njem časopisna polemika. Trgovski list se obrača proti njemu v svoji 18. številki v posebnem članku, z namenom, da prepreči odobritev te nove davščine.

To je razumljivo. Zakaj naš načrt je rezultat temeljitega študija stanovanjskega problema in bojazen, da bi ga znale uvesti tudi druge občine, ki se s podobnimi načrti že itak bavijo, je upravičena. Zato naj podčrtamo še enkrat nagibe, ki so bili za ptujski občinski svet merodajni, da je sprejel zgornjo davščino skoro soglasno, ob pristanku vseh treh v občinskem svetu zastopanih strank. Tudi pri tem nas vodi namen, da pokažemo na merodajnih mestih kako ničevl so protesti, ki se pošiljajo proti davščini iz krogov privatnih interesentov, ali pa morda njih interesnih zastopstev.

V našem mestu je manj prebivalcev, nego jih je bilo pred vojno. Vključ temu živi okrog 30 rodbinskih očetov, po večini uradnikov, ločeno od svojih rodbin. — Razven tega leži na stanovanjskem uradu okrog 70, popolnoma brezupnih prošelj za boljše stanovanja. Tudi take prošnje pa so nad vse razumljive, ker imamo v mestu slučaje, da živi 10 ali 8 oseb v eni sami sobi.

Če omenjamo, da imamo na drugi strani tudi slučaje, da živi petčlanska rodbina v 15 sobah in da so vsi uradi proti takim pojavom, ki so, če ne drugega, vsaj netivo in soviri povojne demoralizacije, skoro brez moči.

Že na podlagi prejšnjega stanovanjskega pravilnika je bilo dejansko tako, zakaj take rodbine imajo vedno zveze in odvetnikov je na dolgi poti od Ptuja do Beograda veliko. Po novem stanovanjskem pravilniku pa je tudi formalno nemogoče proti takim pojavom kaj ukreniti, kar bi bilo nujno potrebno, če ne toliko v interesu odpomoči proti stanovanjski bedi, pa v interesu pomirjenja prebivalstva, ki trpi vsled pomanjkanja stanovanj.

Zato smo v našem davčnem načrtu ostro progresivno obdavčili stanovanja, ki jih smatra prejšnji stanovanjski pravilnik kot prevelika. Omogočili smo tudi preselitve v manjša stanovanja, s tem da se izvrše take preselitve na stroške stanovanjskega fonda.

Vsak kdor zaprosi v določenem roku za dodelitev manjšega stanovanja, se davščine oprosti.

Nikomur se torej ne godi najmanjša krivica.

Zato seveda z »reveži«, ki proti naredbi tako hrupno ugovarjajo, ni mogoče imeti sočutja, — zakaj kdo je revež, to je zelo relativen pojem in mi poznamo — večje reveže, kojih interese ščitimo, ker ti nimajo denarja za odvetnike.

Razven imejiteljev velikih stanovanj smo naložili davek tudi podjet-

Gospodarstvo.

jem in tistim slojem, ki imajo nad 30.000 Din. letnih dohodkov. Zlasti proti temu se obračajo ugovori. Pogledimo, če po pravici.

Ako primerjamo v Ptuj običajne najemnine s predvojnimi, ki so se opirale na rentabiliteto hiš, lahko ugotovimo, da so najemnine za eno stanovanje povprečno mesečno za 200 do 300 Din. premajhne! Tu je prvi glavni izvor stanovanjske bede. — Gospodarsko krogi in vsa podjetja so pred vojno s tem kalkulirala, da morajo biti njihovi obrati in njihovo osebje pod streho. Zato so prispevale v obliki višjih mezd, ki so omogočale zopet višje stanarine za gradnjo in amortizacijo hiš. — Danes je to izostalo. Južna železnica prihrani s tem pri svojih v Ptuj nastavljenih uslužbencih na mesec 60 krat 200 Din, to je 12.000 Din mesečno ali nad 144.000 Din letno! Ko pa smo jo hoteli z našo davščino prisiliti, da bi začela preurejati svojo kalkulacijo na predvojen način in zahtevali od nje boren prispevek letnih 9000 Din, — je napravila proti temu rekurz, kjer naivno trdi, da ni povzročila stanovanjske bede! Zato tu ne gre. Gre zato, da se pospešuje proces, da vsak stanovanj, v kojih stanuje tudi plača, ki bo edino rešil stanovanjsko bedo. Ker je to posamezniku težko doseči, je tu upravnika oblast poklicana posredovati. Iz zgornjega primera je jasno, da smo skušali le deloma podpreti nujno zahtevo gospodarske racionalnosti v stanovanjskem problemu. Bili smo mnenja, da naj urede toraj gospodarstva svojo kalkulacijo tako, da bo tudi za stanovanjske svrhe kaj ostalo.

Bili smo tudi mnenja, da tisti, ki imajo 30.000 Din letnih dohodkov sicer ne morejo graditi hiše da pa lahko svoja stanovanja že sedaj pošteno plačajo, — kar pa se vključ našemu davčnemu projektu še ne bo zgodilo.

Članek v Trgovskem listu dokazuje, da so naši ukrepi za pridobitne kroge in posredno tudi za mesto Ptuj 86 predvojnih stanovanj ni več stanovanj. Deloma so se napravila iz njih večja stanovanja, po večini pa obratni prostori, tudi popolnoma podrla so se nekateri. Ako pojde tako naprej, bomo stanovali v kratkem vsi — na prostem, kar pa menda ni v interesu nikogar, tudi pridobitnih krogov ne.

Zato bi že želeli, da bi imela njih interesna zastopstva toliko moralnega poguma, da bi ne argumentirala tako, kakor so v 18. številki Trgovskega lista.

H koncu naj še omenimo, da se dobro zavedamo, da bodo z našo davščino nabrana sredstva le kapljica v morje. Zato so mišljena ta sredstva le kot malo oporišče za širšo zasnovano kreditno akcijo, kjer bomo skušali premagati drugi glavni vir stanovanjske bede, nevarnost dolgodobnih kreditov ob spreminjajoči se valut. A o tem drugič. Za enkrat izražamo le nado, da bo Pokrajinska uprava davščino odobrila.

Strokovno gibanje.

Protestni shodi.

Ministrstvo za socialno politiko je izdelalo načrt o delavskih zaupnikih. Ta načrt vsebuje nekatere nezastisljane odredbe, ki so vzbudile med delavci silno razburjenje. S čl. 6 in 13 namerava onemogočiti, da bi kak delavec, ki izpoveduje načelo o nasilni izpremembi obstoječega družabnega reda (pristaš vsake revolucionarne razredne stranke?) bil izvoljen za delav. zaupnika. To namerava doseči ministrstvo tudi s čl. 34 pravilnika, ki naj prepove vsem zaupnikom aktivno sodelovanje v delavskih mezdniških pokretnih. Ker bo delavstvo svoje najboljše tovariše volilo za zaupnike, hoče očitno od kapitalistov inšpirirano ministrstvo tem delavcem onemogočiti udeležbo pri

mezdniških gibanjih ali pa jih celo napraviti za »štrajkbreherje«. Povodom protesta proti takemu pravilniku se je prav lepo pokazala solidarnost razrednega delavstva! Petnajst sijajno obiskanih protestnih shodov se je vršilo v soboto in nedeljo po celi Sloveniji. Poročila o shodih in protestno resolucijo, ki jo je delavstvo enoglasno z navdušenjem sprejelo, priobčimo prihodnjik. Resolucija je bila poslana delavski zbornici, ki jo bo zastopala na tozadevni anketi v Beogradu.

Študenti pri Mariboru. Kovači za verige tvrdke Frank so vstopili dne 19. t. m. v stavko, ker podjetnik ni hotel ugoditi njihovim opravičenim zahtevam. Opozarjamo vse kovinarje, da tja ne potujejo!